

Locuint'a Redactorului

Cancelari'a Redactiunii

Strat'a tragatoriului [Lövészutca], Nr. 5.

Articolile nefrancate nu se voro primi decât numai de la corespondenții regulari ai „Federationii.“
Articolii trimisi și republicati se voro arde.

FEDERATIUNEA

Diurnalu politicu, literariu, comercialu si economicu.

Va esî Mercuri-a, Vineri-a si Dominec'a.

Pretulu de Prenumeratiune:

Pre trei lune . . . 3 fl. v. a.
Pre siese lune . . . 6 „ „ „
Pre anulu întregu . . . 12 „ „ „

Pentru Roman'i'a:

Pre întregu 30 Fr. = 30 Lei r.
„ 6 lune 18 „ = 16 „ „
„ 3 — 8 „ = 8 „ „

Pentru inserțiuni:

10 cr. de linia, si 30 cr. taxa timbrala pentru fiecare publicatiune separat. In loculu deschis 20 cr. de linia.
Unu esemplariu costa 10 cr.

Pest'a, 9. maiu, 1871. st. n.

Sortea proiectului de autonomia provinciala, scutit de d. Hohenzwart, s'a decisu in senatulu imp. de Viena, trecundu-se, adeca, preste d'insulu, la ordinea d'ilei. Ce sorte va sê aiba propunerea relativu la impacatiunea cu Gallici'a? Se va decide in scurtu. — Deputatii d'in centrulu de a Pest'a a senatului imp. necagiti pentru purcederea nemtiloru centralisti, voru propune, precum se vede, si ei, la rondulu lor, trecerea la ordinea d'ilei. Este prea instructivu a vedé fluctuatiunile acestui corp legislativu, in compunerea sa, cu totulu babilonicu. Nemtii nu voru concessiuni, decâtu numai de a sil'a si numai acolo, unde nu sunt de operatu interese nemtiesci, d. e. in Gallici'a. Asta o spunu d'insii fora tota s'ial'a. Boemiei nu voru drepturi autonome pentru ca aici Cehii ar' poté ajunge la suprematia naturala a supr'a nemtiloru, ceea ce ar' fi mare nedreptate si pecatu de morte, pre candu arteficios'a suprematia a minoritatii nemtiesci a supr'a Cehiloru, o considera de lucru greea naturalu si dreptu, dupa dreptatea neamului, carea elu o suce si resuce fora unu picu de conscientia. Fratii lor de cruce, magiarii, inca apuneã, si spunu, fora ca sê li fie rusne obrazu mongolescu, ca daca se induplecara a da Croatiloru „carta alba“ concessiunea, au facutu o numai pentru ca ei (magiarii) n'aveã sê apere in Croati'a neci unu interesu magiaru, intielege „nationalu“ dar' in Transilvani'a, diceã ei, si inca, avemu pre secui si pre alti magiari de prin comitate pre cari trebuie sê i conservamu magiarismului si sê i aparamu de romanismu, deci o numai fuzionarea Transilvaniei cu Ungari'a, o numai speciala lege electorala pentru Transilvani'a, erã de facutu, ci a se ingradi magiarismulu cu alte garduri tari, precum legea municipala, legea comunala, mai apoi va urmã deforma (schimbarea in mai reu) a legii electorale, etc. Este tote ca aplecarea, eecutarea acestoru legi inca se totu in man'a lor, prin urmare de ar' fi cânu de bune se potu ele suci si resuci, precum vedemu ca se face cu tote si mai alesu cu legile d'in 1848. Omenii cei nedrepti si egoisti afla pururea argumente. Neamtiulu e mesteru mare si magiarulu invetiaceleu eminentu alu neamtiului — in nedreptate. Nemtii nu voru sê audia de pretenziunile cele direpte ale cehiloru si a sloveniloru, magiarii asemenea nu voru sê sclã de ale romailoru. Nemtii se cerca a se impacã cu polonesii, precum magiarii se impacase (pro forma) cu croatii, crediendu ca apoi nu mai este nemica de facutu, ca-ce tota lumea e multiunita daca neamtiulu si magiarulu sunt multiuniti. Nemtii d'icu ca dupa impacatiunea cu Polonii, programulu lor cuprinde numai trei panete: introducerea alegeriloru directe, numirea unui ministeriu parlamentar si deslgarea cestiuniloru confesiunale, cari au rezultatu d'in desfiintarea concordatului, dar' post equitem sedet atra cura, ca-ce, dupa Tiroleni, venira si Slovenii Cislaitani cu cele 7. panete a le lor, in care pretindu autonomia nationala si drepturi egale cu nemtisorii. Asê voru reveni acusi, credemu noi, si romanii a reclamã de la magiari drepturile lor neprescriptibile si neinstruimabile. Voru veni si voru reveni pana ce li se voru recunosc, de buna voia ori — bucuros de mila. . . dar' negresitu voru veni ca si mortea. Ocasionea nu va intardã multu.

Este prea interesantu si prea instructivu a vedé espektatiunile diurnaleloru ostrunguresci a supr'a epistolei deschise a istoriografulu rusescu Pogodin u cãtra veteranulu corifeu alu Cehiloru Palaschi, publicata in diuariulu rus. „Golos“, in carea se face mentiune despre milioane de Slavi, desconsiderati in Austri'a si Turci'a, era spre fine dice „Resbelulu intre Austri'a si Rusi'a este imposibilu. Pentru ce? Pentru ca de siguru jumetate d'in marile ostiri ale Austriei nu voru redicã man'a in contra Rusiei.“ Diuarie nemtio gidanesci, ca „Nou'a Pressa libera“ etc. d'in Viena, striga „niederträchtig“ uitandu in obraznici'a lor, ca ele inca au cantatu pre asta corda,

afirmandu la rondulu lor, ca resbelu intre Austri'a si Prussi'a nu ar' mai fi posibilu, pentru ca Nemtii aust. nu s'ar' bate in contr'a Prussului. Dragalasia situatiune! a Ostrungurei; jumetate adeca nu combate ici, era jumetate colo! Cellu pucinu suntemu assecurati in contr'a resbelului! Par' ca vietimulu in era cea de aur, in imperiulu lui Saturnu.

Amintisemu despre inconvenientulu ce trebuieã sê se nasca d'in alegerea delegatiloru Transilaitani, relativu la contingentulu Croatiloru, dupa ce espirase mandatulu acestoru a. Dicesemu ca Croatii voru functiunã in d'legatiune „per fictionem juris“, asié s'a intemplat, ca ce deschid-rea noiei sesiuni a dietei croatice s'a amenatu pre 3 iuliu a. c. va sê dicea pana atunci delegatiunea va inchiã lucrarile sale cu deputatii croatii alesi in-si pentru sesiunea trecuta, adeca cu tote ca li-a espiratu mandatulu, ei voru functiunã si mai de parte, va sê dicea, ei vietinescu si dupa mortea legala. Nu scimu inca rezultatulu alegeriloru d'in Croati'a. Totulu depinde de la atitudinea viitoriei diete croatice, de va recunosc acest'a, conclusele unei delegatiuni ciungarite si nu deplinu legale, sêu ba? Dupa evidentele manifestatiuni a le partitulu nationalu se pote presupune ca de siguru ca de va fi invinsu la alegeri, nu va recunosc conclusele delegatiunii si nu va votã darile pentru afacerile comune. Triumfulu eventuale alu partitulu nat. ar' produce unu conflictu, ce ar' poté alterã si pactulu magiaro-croatu. Guvernulu ung. se va acomodã dupa rezultatulu alegeriloru; Andrassy inse lu va fi cunoscudu, si, pote, d'in acesta cauza s'a amenatu deschiderea dietei croatice.

Resbelulu civilu in Franci'a nu s'a curmatu inca. Guvernulu d'in Versali'a va avé de lucru pana va isbuti a supune pre parisiani, prussianii inca, a rope 5 lune de d'ie tienura impresurata cetatea si numai fomea li-o dede in mana, prin urmare, neci versalianiloru nu li va cadé mur'a in gura. Apoi Bismarcu inca portã grigea d'a li imultã necesarile cu pretensiunile sale pentru celea 5 miliarde. In conferinti'a de pace, la Brusella, plenipotentiatulu francesu nu poté storee de la Bismarcu neci unu banuti pentru a se scadé, precum se sperã, ceva-si d'in cumplit'a suna carea va ruinã pre decennie innainte starea materiala a Franciei, ba, precum se dice, Bismarcu nu vre sê faca concessiuni neci macaru pentru prolongirea terminulu (trei ani) de platiere Plenipotentiariloru ambeloru staturine potendu aici inchiã definitivu tratatulu, se dusera la Francofurtu (langa riulu Menu) unde se va infacisã insu si Bismarcu si Juliu Favre, pentru aplanarea diferentieloru, cari se dice ca sunt de natura forte grava si prin urmare negociatiunile voru durã tempu mai indelungatu.

Capulu vedibile alu totororu revolutiunariloru, neobositulu agitatoriu Mazzini, intr'unu articulu mai lungu, publicatu in „Italia del popolo“ se dechiara apriatu in contra' comunei de Paris Elu dice Italianiloru ca sê nu atribuesca mare insemnitate intempariloru d'in Franci'a, apoi observa „daca noi ne vomu totu amagi, ca ori ce felu de miscamentu francese este meritu a decide a supr'a sortii Europei pana atunci nu vomu cugetã la invingere, ci o vomu acceptã totu numai d'in a fara.“ Despre revolutiunea Parisiana dice ca „este fruptulu mai multu decâtu a suspiciosei, adeca a relei portari (atitudinei) a Adunarii nationale, a alegerii lui Thiers de capu alu poterii executivé si a reactiunii firesci in contra' centralisatiunii carea d'in vechime inca e dedata a identificã unitatea regimulu cu esagerat'a unitate a administratiunii si carea astfelu a degeneratu in moravuri eminente monarchic. D'in acestu miscamentu, ca si d'in tote, a le caroru impulsu primariu este basatu pre adeveru si dreptate, va lasã pentru viitoriu urme bune; — aversiunea in contra' monopolulu de administratiune si invetiatur'a, cum pote unu poporu de sine singuru, fora de nume stralucite, a se innaltã si a se organizã. Inse revolutiunea actuala, escata neacceptatu, fora vre unu planu precugetatu, mestecatu cu unu elementu curatu

negativu nascutu d'in socialismulu sectariu, parasitu de toti republicanii cei cu spiretu ai Franciei, combatutu amarnicu si fora fraternulu spiretu de reconciliatiune si de concessiuni imprumutate, prin acei barbati, cari ar' fi trebuitu sê combata pre strainulu si n'au cutediatu, canta ca sê finesca prin a sucumbe, devenindu preda materialismului predomnitoriu si a primu unu programu, carele de ar' ajunge candu va a se face lege pentru tota tier'a, Franci'a ar' recadé in evulu mediu perdiendu speranti'a. nu pre câti-va anni ci pre secle, de a se poté regenerã. Deci, Mazzini consente cu cei mai luminati barbati ai Europei si recunosc ca miscamentulu rosiiloru Parisiani s'a pornitu d'intr'una idee derépta si ca pericolulu pentru Franci'a si Europã consiste numai intru impregiurarea, ca directiunea torintelui este in potestatea unoru eleminte necurate si suspiciose. Noi un'a dorimu si sperãmu, ca d'in acesta lupta chaoticã sê resulte consolidarea republicei. Alegerile municipale voru dovedi daca principiulu republicanu are vietia sêu ba in Franci'a. Inceputulu este bunu, asié in urbea Lille partitulu republicanu au reportatu triumfu deplinu la alegerile municipale; in unele cercuri elect. lista republicana au cascigãtu unanimitatea voturilor. In sectiunea prima d. e. generalulu republ. Faidherbe au reunitu 9159 voturi d'in 9436. Totu asié sê urmedie preste totu, apoi mamelucii d'in Versali'a voru remané cu buzele inflata.

Ospetiulu de la Brasien.

Satulu arde, bab'a se péptena.

Indata dupa cetirea abundantelor si entusiastecelor sciri electrice despre acestu „humbug americanu — vreamu sê dicemu brasiovanu“ noi, aveamu gat'a formulata opiniunea nostra, ca „infratrea“ bucuros de sila s'a pregatitu cu mana lunga si s'a inscenatu prin colucarea unoru mani necurate, cu scopu de a amagi si a se amagi. Am tacutu inse acceptandu ca sê vedemu reporturile diuarielor d'in locu si vecinetate, mai alesu a „Gaz. Trans.“ si a „Telegr. Rom.“ Acestea inse, preapucine desluciri ni adusera, aproape nemica, in lungele lor reporturi, mai multu obiective, a supr'a secretelor motive a le „festinului“ venitu ca frigurile „ascunse“, numite in limb'a magiara „talharesci.“ Aceste doue organe rom. de publicitate se ferira cu santa sfiela si cu neesplicabila reserva si taciturnitate de a spune pucinu câtu scieau a supr'a misteriosei infratiri fora de cauza, cu atãtu mai pucinu de a-si implini misiunea publicistica spre a luminã publiculu rom. a supr'a intemplarii, a le carei cause sunt acoperite cu velu intunecat d'in naintea ochiloru cetitoriloru lor. Atitudinea lor in asta privintia n'au fostu corecta, li-o spunemu verde. Reportoriulu „Gaz. Tr.“ necunoscudu pote adeveratele motive, au hasardatu doue coniepture „contrademonstratiune“ Sasiloru la serbarea triumfulu armelor pruso-nemtiesci si „causa de lite“ greco-romana beser. a Brasioveniloru. Si-a si atãtiatu carbuni pre capu, ca-ci 147 cetatiani voinici descarca a supr'a-i tunurile demne de fabric'a lui Burta-Verde. Despre acestu pretinsu protestu si despre valoarea lui, vomu vorbi mai la vale, dupa ce vomu premitte opiniunea nostra, basata pre date, despre acele festinu.

Ceremu atentiunea cetitoriloru nostri, pentru ca sê pota vedé si intielege cum se face politic'a „inalta“ vulgo „humbug.“

Este in Brasien unu inspectoru reg. ung. de scole cu numele R é t h y L a j o s, carele totodata este redactoru diuariulu de acolo „Nemere“ organu oficiosu alu guvernulu mag. Acestu domnu, ca toti inspectorii de scole, avendu pucinu de lucru cu agendele lor oficiale, sêu mai bine d'icundu, considerandu ei oficiulu de lucru secundariu si avendu si ore-si cari instructiuni secrete, se ocupa, candu pre facia, candu pre ascunsu, cu politic'a. Ca cetirii nostri sê nu alunece a crede ca facemu coniepture si ca antagonistii nostri sê

nu ne taxă de recriminări s'eu pote chiaru calumniatori, in nr. viii. alu „Fed.“ vomu dá publicității epistol'a unui inspectoru de scole adresata fostului ministru Eötvös, cerendu-i instruciuni (sic) a supra politice secrete a guvernului magiaru facia de natiunalității! pentru că s'eu scie cum are s'eu urmedie, pre care cale s'eu apuce cu romanii. (Inspectorulu d'in cestiune se afla funcționandu între romani, in Transilvani'a.) — Conformu dara misiunii secrete politice, D. Réthy Lajos, de jumetate de annu cautase neincetatu ocaziuni că s'eu se apropie de romani si s'eu infasciure, in fine aduse treb'a asié, că innainte cu vre o siese septemane una deputatiune romanescă i facu visita, ceea ce dsa o si publică in „Nemere“ că unu evinémentu de mare însemnatate si de bunu auguriu. Intr'aceea fostu Redactoru si actualu colaboratoriu alu „Albini“ D. Ionu Lengheru, fostu profesor la gimnasiulu rom. d'in Brasieu, dupa ce petrecu ern'a la Pest'a, disparu de odata de aici si mergundu pre serbatorile Pasceloru la famili'a nevetei sale, la Brasieu, si incepu indata a se apuca de sarcin'a apostoli'i, insecnandu una agitatiune in sensu unghurescu. Eca inse că jupanulu Honțiu, neincapendu in pellea sa de bucuri'a cea straordenaria, d'in caus'a victorieilor fratelui seu Michel, se sufulea, că s'eu intreprindia si elu cu tota flegm'a sa, una demonstratiune pangermanista. Escelinte ocaziune! pentru neofiti magiaroni d'in Brasieu! pentru că s'eu dica „suntemu perduti, daca nu vomu da man'a cu unghurii si cu armenii-magiarisati d'in Brasieu.“ D'entre romani, instigatorii cei mai activi, aproape furiosi, in sensu magiaronu, au fostu pre langa Lengheru cu ai sei cumnati, advocatulu Nicolau Stravoiu si Giorgiu Popu, inca si comerciantulu Manole Diamandi si Ionu Padure, capitanulu i. r. Ludovicu Romanu (Et tu mi fili Brute!) adv. Iosifu Puscariu, telegrafistulu Petru Oprisiu, profes. gimnas. Nicolau Popu, etc. omeni cam infumurati si alta data cunoscuti romani mari — cu gur'a. Cei lalti apoi, turm'a cea numerosa, au urmatu (ca oile capia e (tarbacite), au mersu, nesciundu unde si pentru ce?

Cetitorii nostri nu cunosc, a fora de cele ce atinsemu in nr. tr., cursulu festinului de „infrafră“ deci éca! de gustatu, li presentamu câte va spicuiture d'in momintele mai sboratorie. Dupa cventarile de salutare si resalutare (Kenyeres, Popp) precesse si urmate de bubuite de pive (treascuri) si „vivate“ ascutite, se pune conductulu in miscare. Musica „militare“ flamure natiunale, membri comitetului cocardati. Deputatiuni magiare d'in Trei Scaune, Alb'a super. Sepsi-Sangiorgiu, etc. precum si corpulu oficialiloru de „honedici“, ca la 2—3000 persone, de bracia, pupandu-se, etc. admirati de vre-o 10,000 omeni cari cască gur'a pre strade. Prim'a statiune la locuinti'a museloru romane, decorata cu totu felulu de standarde. (Portretulu lui Mihaiu Eroulu, d'in oratoriulu gimnasiulu rom. gr. or. s'a miscatu d'in locu, vrendu a semnifică stranepotiloru, că bucuri'a loru asta data lu face că s'eu uite pre sicarii lui Bast'a et Comp) Intrarea in cetate pre port'a „Schailoru“ (nume, ce are s'eu devina generalu pentru romanii brasioveni) apoi statiunile la casinulu rom. si mag. unde de pre ferestre se aruncara flori preste flamure, e-ndu d'in cetate ajunse in fine la limanulu „Sorele“ care illuminedia d'in ospetaria. Aici benchetuirea de infratire. Ast'a e partea cea comica, d'impreuna cu discursurile cele goale, éra partea cea seriosa a festinului au culminatu in telegramulu ce comitetulu tramise M. Sale Imperatului. Seriosa, d'icemu, forte seriosa! si grava pentru însemnatatea ce i-se va dá, de acei-a, cari au totu interesulu d'a esplotá in parte a loru goletatea ciolanului (capetfnei) jupanului „Burta-Verde“, devenitu acum famosu si reamitu de maturitatea sa politica!

Credinti'a Romanului cătra Domnitoriulu este proverbiala, (erá unu tempu candu érá batjocuritu de servilu, mogicu, etc. pentru asta credinti'a traditionala, si de cine? s'eu o spuna Burta-Verde d'in Brasieu) si de câte ori Romanulu dá espressioni sentiminteloru sale de iubire si credinti'a cătra monarculu, aceea de siguru este sincera, nefaciurita, asié fű, nu ne indoimu, si asta data. Dar ocaziunea au fostu réu — cătu se pote de réu — alésa. Meditau-a ore „Burta-Verde“, — daca este capabilu de a medita, — că, ce face, ce d'ice? Intre bocale nu se prea meditedia. Eca i o spun-mu noi, cam ce felu de intielesu au s'eu dee, cei cu pricin'a, intieptiunii lui Burta V. vrendu-i in gur'a lui cea cascata, urmatori'a splicatiune „Inu. Imp. Eu „Burta-Verde“, cu tota cet'a bacaniloru d'in Brasieu declaru si declaramu in numele natiunii rom.

că suntemu prea multumiti, preaindestuliti de situatiunea in carea ne aflamu sub scutul suprematiei natiunii suverane magiare, recunoscemu că fusiunea Transilvaniei cu Ungari'a au fostu dorinti'a nostra cea mai ferbinte, că legile prin cari d'in grati'a si cu sanctiunea M. V. prin diet'a transilvana de la Sabiu se redicasesi romanii la demnitate de natiune, n'au fostu decâtu nesce bani de trentie (harthia) dar legea de nat. d'in 1868 este auru curatu, că nemica nu ni lipsesce, că natiunea rom. nu mai doresce chiaru nemica si că prin urmare dreptu dovada deplinei nostre multiamiri si indestuliri, amu inchiatu eternulu pactu de infratire cu ai nostri frati-stapani, cu magiarii, supunendu-ne loru nconditiunatu.“

(Rinea va urmă.)

Projectulu de respunsu la adress'a camerei Romaniei, cetitu de deputatulu Massari in siedinti'a publica d'in 21 aprile a parlamentului italianu.

„Pre onorabile dle presiedinte alu camerei deputatiloru Romaniei.

„Camer'a deputatiloru regatului Italiei a primitu cu viua satisfacere adress'a ce d-vóstra ati bine voitu a o tramite in numele parlamentului romanu. Camer'a a recunoscutu in acea adresa nu numai gentil'a manifestatiune de sentiminte amicali cătra Itali'a, ci si solemn'a afirmare a acelu sentimintu de solidaritate, care reciprocamente unesce natiunile libere si civilisate pentru garanti'a comune, pentru tutel'a comune a drepturiloru si a independentei fia carei a d'in ele.

„Italia a ascultat de acestu sentimintu, atunci candu, reprezentata de contele Cavour, a sustienutu in consiliile Europei caus'a natiunalității romane. Parlamentulu romanu s'a inspiratu de acestu sentimintu, atunci candu a avutu afectuos'a ideea d'a se congratulá cu noi in momentulu in care caus'a natiunalității italiane reporta triumfulu supremu.

„Camer'a are ferm'a credinti'a, că acestu triumfu va fi una mare binefacere pentru libertate si civilisatiune. Itali'a, recascigandu Rom'a sa, a facutu s'eu inceteze una confusiune de putere contraria spiritului timpuriloru, dauna si ofensa civilisatiunii, si a asecuratu in modulu acestu-a spre avantiagiulu universale sacrele drepturi si nealienabile prerogative ale consciintei omenesci. (Bravo! bine!)

„Prim urmare, atestatulu de simpatie a parlamentului romanu a fostu fórte placutu Camerei deputatiloru regatului Italiei. Nu e unu aplausu sterpu: va fi una incorigiare eficace. Represantii natiunii italiane nu lu voru utá si-lu schimbafacundu urări sincere pentru prosperitatea natiunii romane“. (Viua aprobatiune). „Rom“.

Camer'a reprezentantiloru Ungariei.

Siedinti'a de la 5. maiu 1871.

Presiedintele Paulu Somsich deschide siedinti'a la 10 ore a. m. — D'in partea guvernului sunt de facia ministrii: c. Iuliu Andrassy, Vilhelmu Tóth, Stef. Gorove si Teod. Pauler.

Dupa cetirea si verificarea procesului verbalu alu siedintiei procedinte, presiedintele anuncia mai multe petitiuni, cari se trecu la comisiunea petitiunaria d'impreuna cu petitiunile presentate de deputatiu Albertu Németh si Mass. Ürményi.

Michaelu Tánescics interpelleza pre ministrulu justitiei, daca are cunoscinti'a despre ilegalitățile ce se comitu nepedepsite contra locuitoriloru comunali, si in specie daca scia, că duoi locuitori d'in Oecsöd fure spoliati de pamenturile loru pre bas'a unor documente false, si daca voiesce s'eu ordinez investigatiune stricta in afacerea acést'a. Interpellatiunea se va comunicá ministrului concerninte.

Ministrulu de comunicatiune, Stefanu Gorove, pune pre biurulu camerei unu projectu de lege despre societățile pentru regularea fluviiloru, si despre politia fluviiloru si a intaritareloru contra esundării. — Projectulu se va tipari si tramite la sectiuni.

Ministrulu interneloru, Vilhelmu Tóth, se vede constrinsu a comunicá, că raportele de siguritate stricate in una parte a tieriei totu mai receru sustienerea unei stări exceptiunale, si a numitu activitatea unui comissariu regescu; dreptu-ace'a oratorele pune pre biurulu camerei unu projectu de lege despre unu creditu suplementariu de 140.000 fi. pre sém'a unui comissariu regescu pentru Ungari'a inferiora.

Eduardu Zsedényi face atenta camerei, că, conformu unui conlusu alu seu de mai innainte, creditele suplementarie se potu presintá numai de ministrulu financiaru, care are s'eu se ingrigesca si de acoperirea necesaria, că-ci, daca fiasce-care ministru ar' fi indreptatitu a cere adaugere la bugetulu ordinariu, statorirea lui ar' fi de totu

illusoria. Dreptu-ace'a oratorele intreba pre ministrul terneloru, daca ministrulu de finantie a aprobatu projectulu d'in cestiune.

Ministrulu Tóth respunde, că ministrulu de finantie consente pre deplinu cu acestu projectu de lege.

Sav'a Vukovics vré s'eu scia, daca camerei discute numai cestiunea pecuniaria a acestui projectu de lege, s'eu ea se va poté demitte si in pertratarea principiale si politice a obiectului, va s'eu dica in pertratari esmiterii comissariului regescu? (Ministrulu Tóth: Finantie Acést'a e de trebuintia, că-ci asemenea despusetiuni a tiunale, de-si sunt câte una-data una-necesitate tria se potu stabilisá. In fine, oratorele si-reserva dreptulu face observările sale cu ocaziunea pertratării projectului cestiune.

Projectulu se va trece la comisiunea financiaria deliberare.

Dupa ace'a camerei trece la ordinea d'ilei: contin desbaterii speciale a supra projectului de lege despre organizarea tribunaleloru de prim'a instantia.

§-ii 25—38, afara de aline'a a dou'a d'in §-ulu care se suspinde pana candu se va fi regulatu afacerea petitiunaria la numerulu si resiedintiile tribunaleloru si ale tioru de cercu, se admitu parte cu, parte fara modificatiuni.

Bar. Iuliu Nyáry presinta nunciulu camerei natiloru, dupa care magnatii au primitu nemodificate proiectele de legi despre conventiunile inchiariate cu Guatemale si cu Ispani'a, si despre rotundimea năiloru de mar. Se voru asterne Majestății Sale spre sanctiunare.

Siedinti'a se inchiacia la 2¼ ore d. m.

Siedinti'a de la 6. maiu, 1871.

Siedinti'a se deschide la 10 ore a. m., sub presiedintia alu presiedintelui Paulu Somsich. — Guvernulu e reprezentatu prin nici unu ministru.

Dupa verificarea procesului verbalu alu siedintiei mergutorie, deputatiu Antonu Gsengery, Ales. Ormos si stavu Kapp presinta mai multe petitiuni, cari se trecu la comisiunea petitiunaria.

Ernestu Simonyi adreséza ministrului de finantie urmatori'a interpellatiune: 1) Are dlu ministru cunoscinti'a că 52 de calfe de croitori, cari s'au presintatu in 3. la cas'a municipalității cu scopu d'a face una aretare, arestati numai decâtu si sunt retienuti si pana asta-dia in chisóre? 2) Daca are cunoscinti'a despre acést'a, voiesce s'eu spuná camerei, cu ce crima sunt acusatii arestatii? 3) A catu e dsa a ordiná investigatiune in acésta afacere si in laltá camerei despre resultatulu ei, spunendu-i totu-una că in urm'a carei acuse s'a intemplatu acést'a? 4) bas'a carei legi s'au arestatu cei 52 de individi? — Interpellatiunea se va comunicá ministrului concerninte.

Colomanu Széll pune pre biurulu camerei nunciulu comisiunii financiaria, privitoriu la projectulu de comunicatiune in afacerea portului fiumanu. Projectulu de lege despre creditulu suplementariu ce se acordá pentru scopulu acestu-a. — Raportulu se va tipari si tramite la sectiuni.

Comisiunea a cinci-a judiciaria relateza că a veridic alegerea combatuta a deputatului Albertu Török, in cerculu scaunului Odorheiului. — Numitulu deputatu dechiaru verificatu definitiv.

Colom. Hertelendy relateza, că comisiunea verificatoria a verificatu alegerea deputatului Iosifu Nyáry alesu in cerculu Königsberg, comitatulu Barsiu, rezervat se terminulu legale de 30 d'ile pentru presintarea proiectulu ce s'aru face contra alegerii lui. — Se impartu sectiunea a siesea.

Dupa ace'a camerei trece la ordinea d'ilei: raportu comisiunii petitiunarie privitoriu la petitiunile cuprinsu in registrulu 42. — Petitiunile parte se transpunu ministrulu concerninti, parte se ié actu despre ele si se depun in biurulu camerei.

Urméza projectulu de lege privitoriu la conventiunile consulara inchiariate cu statele unite ale Americi, si primese in generalu si specialu fara nici una observatiune. Se pune apoi in desbateru projectulu de lege despre creditulu suplementaru, necesariu pentru acoperirea serviciiloru d'in anulu 1871 ale servitiului telegraficu, postulu marinaru d'in confiniulu militaru, si so admite in generalu si specialu fara nici o observatiune.

Urméza la ordinea d'ilei projectulu de lege despre proiectu regesci. — Raportorele comisiunii centrale, Emericu Károlyi, recomanda camerei acceptarea projectului d'in cestiune de basa pentru desbateru speciale.

Adamu Lázár si Michaiu Tánescics voru contra projectului, dar' submitendu-se la votu, se primu cu 103 contra 95 voturi.

La desbateru speciale, §-ii 1—23 se admitu in parte, parte fara modificatiuni, ér §-ulu 24, care dispune in processele referitorie la anularea s'eu dissolvarea a torlei si cari apartienu competintiei tribunaleloru civilu, curorele regescu e apertoriulu nescului conjugale, — respinge, si cu acést'a

Siedinti'a se inchiacia la 2 óre d. m.

Discursul lui Bismarck

ținutu în ședința de la 1. mai a dietei imperiale germane.

Cu ocaziunea desbaterii proiectului de lege, relativu la anexarea Alsaciei și a Lotaringiei către Germania, cancelarului imperiului germanu, șeu mai bine principele principilor germani și urătorii tuturor nenorocirilor, ce au venit a supr'a betranei Europe de unu deceniu incoace, nesdravenulu Bismarck, a ținutu în diet'a imperiale germana unu discursu pregatitoriu, care merita a-lu cunosce d'în mai multe puncte de vedere. Mai întâiu, pentru-că obiectulu discursului este anexarea către corpulu Germaniei a două provincii cu trup și sufletu franceze, după aceea, pentru-că marele domnu, puternicu prin cele trei fire de peru d'în verfulu capului plesiuu, vorbește și despre unele acte politice, cari până în tempulu mai recinte se numerau între tainele funestei politice de cabinetu.

Dupa deliberarea formalităților și a altor chestiuni secundare, camera imperiale germana, carea este numai una mînce de jocu în manile cancelarului, trece la ordinea zilei, și Bismarck, fără a se mai adresa către cine-va, începe următorulu discursu :

„Numai pucine am de observatu. Discussiunea mi va fi ocaziune a me pronunția și a supr'a detaliierilor. Cestiunea, dacă Alsacia și Lotaringia sunt a se încorpora în imperiulu germanu, n'are trebuința de nice unu răspuns. Înainte cu unu anu germanii în unanimitate nu voiau resbelu ; după-ce inse resbelulu a devenitu inevitabilu, Germania a fostu totu asié de unita, precum este ea și acum, candu e vorba de asigurarea garantiilor contr'a unui resbelu nou. De trei sute de ani incoace mai fia-care generațiune a fostu silita a se bate cu Francia. În rebelele de mai înainte, ori și cătu de favorabile aru fi fostu ele pentru noi, dreptulu Germaniei, de a-si regulă confiniile, a remasu totu-da-un'a neconsideratu, pentru-că asié voiau aliatii sei. Acum inse lucrulu stă cu totu altu-feliu, de ora-ce Germania s'a luptatu și a invinsu singura ; acum potemu lasă copiiloru noștri unu viitoriu assecuratu. Tempulu desbinării germane ni-a lasatu, cu osebire spre vestu, confinie desirâte. Puseșiunea Germaniei de sudu a fostu neconținutu periclitata. Acet'a o audii pre tempulu resbelulu orientulu d'în gur'a fericitulu rege Vilhelmu de Vürtemberg'a, care mi dîse :

„Firesce că trebuie să marturisim, că interesele noastre nu sunt violate și că, prin urmare, n'avemu cauza de a ne amesteca. La casu inse să fimu și noi trasi în resbelu, atunci să nu perdemu d'în vedere interesele noastre. Să ceremu Strasburgulu, că-ce până candu acet'a porta de erupțiune se va afla în manile francesiloru, acet'a potu amundă Germania de sudu mai înainte de ce confederațiunea la nordu i-ar pote veni intru ajutoriu, etc.“

„Asié a vorbitu atunci regele, și asié și este. Colțulu de la Weissenburg împartiă Germania cu mai mare efect, decât lini'a politica de la Mainz. Increderea în acet'a basina a influențiatu multu a supr'a procederei Francei în deceniile d'în urma. Inca în augustu 1866, ambasadorulu francez mi presentă unu ultimatu, în care se dicea, că șeu să cedam Moguntia (Mainz), șeu ni va dechiară resbelu. (Strigate: să audim!) Eu, firesce, n'am esitatu a-i răspunde: Bine dar', resbelu! Ambasadorulu plecă; intr'aceea inse la Parisu se schimbaseru lucrurile, și se escusau, că cu ocaziunea unui morbu Napoleonu fû a batabatu de la acet'a resoluțiune. (Ilaritate.) Mai târziu veni apoi istoria cu Lussemburgulu și celelalte evenimente, cari sunt destulu de cunoscute.

„Facia cu una asemenea procedere trebuca să avemu or-cari garanție, și acet'a nu puteau fi decât numai de natura teritoriale. Garanțiile poteriloru straine n'au nice unu pretiu, cu osebire candu după aceea se mai și restringu. (Să audim!) Poterile straine trebuau să impedece luptele între două popore culte în sinulu Europei, și adeca prin aceea, că întreauu pre celu mai pacificu d'într' amendoune. Opiniunea acet'a n'a strabatutu inse la ele. După acet'a se încercara prin intercesiuni a ni reduce pretensiunile numai la desdăunarea spesselor de resbelu și la demolirea fortaretiilor. Acestu mediu-locu este nepracticu, cedarea nu se va senti mai reu, decâtu restringerea dreptulu de unitate pre pamentulu propriu. Cum-că acestu mediu-locu este nepracticu, s'a veditu la începutulu secului presentu. Municulu și Stuttgart au remasu, după demolirea fortaretiilor Hünigen, totu asié aproape de periculu, că și mai înainte. Puseșiunea topografica a Metz-ului este astu-feliu, încatu și după demolire, cu puțin ajutoriu de arta, usioru se pote era-si fortifică. Unu statu neutralu între Elvetia și Belgii ar formă unu siru de staturi neutrale de la laculu de nordu până la alpi. Avendu înainte noștra aceste teritorii neutrale, noi n'am poté începe resbelu ofensivu, de ora-ce noi suntemu dedati a respectă neutralitatea. Francia inse ar poté debarcă cu flotele sale truppe în tier'a noastră șeu în alte staturi vecine, aliate cu dîns'a. Înainte de tote inse neutralitatea numai atunci e posibilă, candu tier'a respectiva va apără neutralitatea sa cu mana armata, asié ce-va inse nu se pote acceptă de la Alsacia în casulu unui nou resbelu între Francia și Germania. N'a remasu deci alta-ce, decâtu a conecta. Contr'a acet'a se pronunția inse inclinatiunea Alsaciei către Francia.

„Calitățile eminente ale alsacianiloru, cari se bazează pre germanismulu loru, precum și iubirea de ordine, li-a procuratu proporționalminte multi funcționari, posturi, etc. Afara de aceea jace și în natur'a germanului, de a-si vindică una preferința înainte veciniloru sei, de aceea Alsacia a disu: Parisulu este alu meu, eu reprezentez acet'a splendoru faciu cu patriotulu meu. În fine, mai bine s'a asimilatulu cu unu statu mare, decâtu cu Germania, pre atunci sfasfata. Acum este detorința noastră, de a învinge acet'a inclinatiune către Parisu, și spre acestu scopu avemu multe mediu-locu. Noi suntemu dedati a guvernă cu mai multa bunavoința, decâtu Francia. Noi damu mai multa libertate comunale și individuale, decâtu potu să dea institutiunile și tradițiunile franceze. Simburele ratiunulu alu miscării parisiane este chiaru nesușința spre independența comunale. După-ce s'au ivitu inse în Parisu acei 8000 de englesi, respective irlandesi, velfi, poloni, italiani, aherenti ai republicei internațiunale, miscarea a luat unu caracteru amenințatoriu pentru civilizațiune. Libertatea comunale sustiene ordinea în cetățile noastre. Idealulu, de a da fia-carui ceru angustu atăta libertate, căta permite ordinea, este tînt'a fia-carei arte civile, și acet'a în Germania se pote mai curundu realiză, decâtu în Francia. De-si nu ne potemu maguli, de a cascigă pre alsaciani în unu tempu cătu mai scurtu, totu-si nu trebuie să desperam, că nu vomu apucă să vedemu cu ochii ajungerea acetui scopu. Întrebarea, că în ce forma să se faca încorporarea, aveti de a o resolve mai întâiu dvoștra; și nu o resolveți inse în unu modu obligatoriu pentru viitoriu. Relațiunile sunt abnorme, nu numai pentru feliulu cascigului, ci și pentru person'a celui ce casciga.

„Rare s'au casurile în istoria despre una posesiune comună. Cantonele elvetiane au avutu, ce e dreptu, posesiuni comune, dar' în locu să le asimileze, ele voira a li lua aumai folosulu.

„Viitorulu depinde de la factori, cari nu stau în poterea noastră, a-i oprî. Luati lucrurile asié precum sunt, er' nu precum ar fi de doritu să fia. Lucrulu stă asié, că guvernele federate au cascigatu împreuna. Să nesumu deci a ajunge scopulu împreuna cu pacienția și iubire germana.“

Sinodulu eparcialu d'în Aradu.

În ședința III, ținuta la 18/6. aprilu, s'a prezentatu numai petitiuni, cari s'au trecut la comisiunile respective.

Ședința a IV, ținuta în 19/7. aprilu 1871.

Președinte: Prea Sânt'a Sa parintele episcopu. — După cetirea și verificarea procesulu verbalu alu ședinței trecute, preșidulu presentat mai multe petitiuni, cari se transpunu comisiuniloru respective.

Deputatulu Dionisiu Cădăriu subterne statutele institutulu de creditu și de economie „Albina“, și propune ca Sinodulu să decida: că dieces'a aradana cu banii tuturor fondatiuniloru, care se afla în posesiunea d'insei să participe ca acțiunariu la acestu institutu, să recomande comunelor besericesci și priu acet'a privatiloru, ca încatu mai mare numeru să se faca acțiunari acetui institutu. — Se transpune comisiuni financiarie.

Deputatulu Ioane Moldovanu presentat Sinodulu propunerea sa în privința calificățiunei de nou alegundiloru protopresbiteri, și propune a se decide: ca protopresbiterii alegundi de acum înainte în oficiile vacante, pre langa invetiaturele teologice, să posieda și științele juridice șeu barremu cele filosofice. — Se decide a se pune la ordinea zilei.

Trecundu la ordinea zilei, referințele comisiunei esmise pentru censurarea raporturilor, presentate Sinodulu eparcialu d'în partea ambelor senate scolare, presentat sinodulu raportulu seu, care în generalu se primese și se trece la desbaterea lui în specialu precum urmădica: 1. Comisiunea esmisa s'a convinsu, că senatele scolare au executatu decisiulu sinodulu eparialu d'în anul trecut, împartindu districtele în cercuri inspectorale și anume: pre celu aradana în 32, er' pre celu oradana în 9 cercuri; comisiunea ar' fi doritu, ca senatulu scolaru aradana să fia atinsu în raportulu seu, că intratu-au degiă nou denumitii inspectorii în funcțiune și facutu-au ce-va sporiu? La acestu punctu deputatulu Parteniu Cosm'a propune, ca sinodulu să concredă si pre viitoriu consistorieloru, respective senateloru scolare, ca după recerintia și necesitate să immultișca, șeu imputine cercurile inspectorale. — Punctulu 1. se primese cu propunerea deputatulu Parteniu Cosma.

2. Cu privire la postululu de catichetu la gimnasiulu d'în Aradu care până aci s'a ingrigitu gratuitu, Comisiunea opiniunéza, ca onoratulu Sinodu să faca o representațiune către Ministeriulu de instrucțiune, în care să se cêra radicare de catedra pentru propunerea de religiune d'în speșele statulu la Gimnasiile d'în Aradu, Beiusiu, Orade și Temisior'a; la acestu d'în urma să se desparta catedra limbii și literaturii romane de către propunerea religiunei. — La acestu punctu deputatulu Parteniu Cosm'a face propunerea, că încatu se atinge de catedra d'în Beiusiu, să se lase afara, de ora-ce consistoriulu oradana, în urm'a decisiulu sub Nr. 74 alu Sinodulu d'în anul trecut, a si facutu pașii receruti la Ministeriu pentru catedra religiunaria dela Gimnasiulu d'în

Beiusiu și Oradea-Mare, er' cu compunerea representațiunei pentru celelalte să se incredințeze consistoriulu aradana.

Deputatulu Sigismundu Borlea partinesce propunerea comisiunei cu adangerea, ca executiv'a să se incredințeze preșidulu. Deputatulu Petru Petroviciu face contra-moțiune, ca la Temisiora să nu se desparta catedra de limb'a și literatur'a romana de catedra de religiune, care se respinge și se primese propunerea comisiunei, cu adausulu deputatulu Borlea.

3. Referitoriu la datele statistice cele defectuose, consistoriile sunt legitimate, prin impregiurările nefavorabile, care au facutu imposibila compunerea unei statistice mai complete, se astépta inse ca pre viitoriu să presinte sinodulu o statistica mai detaiata și completa. — Se primese.

4. Ce se atinge de edificarea unui institutu preparandialu, comisiunea opiniunéza: ca senatulu scolaru aradana să întrebe directoratulu scolaru preparandialu, că ce s'a întemplatulu cu banii acei-a?

Deputatulu I. P. Deseanu dă deslucire, că după dovedirea actelor aflatorie în arhivulu diecesanu, acet'a suma se afla transpusa de directorulu preparandialu la fondulu scolaru greco-orientulu d'în Pest'a și propune: ca consistoriulu aradana să se incredințeze a face pașii necesari pentru recastigarea acetui fundu.

5. Încatu pentru reuniunile și conferințele invetiatorresci, comisiunea nu poté d'în destulu a le recomandă, cu atât'a mai vertosu, că și d'în raportulu senatulu scolaru oradana, acele promitu după rezultatele avute unu sboru avantajos invetiamentulu. Se primese.

6. Cu referința la opurile scolastice intrate și censurate de comisiunea scolastica, și anume: „antâia carte de lectura romana de I. Popescu, precum și „Tabele“ de T. Rosiu se recomanda de a se introduce în tote școlile noastre; totu asié și cele compuse de Dr. Paulu Vasiciu, anume: „Catechismulu sanetâii“ și „antropologicu“, cu aceea deosebire, ca acet'e d'în urma cu privire la terminii tehnici, să se introduca de o-cam-data numai ca legendarie. Se primese.

7. Ce se atinge de radicare școliloru, a caroru necesitate o sentiescu toti atătu de multu, comisiunea opiniunéza ca senatele scolare să se ingrigesca prin organele sale executive, ca în locurile acele unde lipsescu școlile, respectivele sinodu parochiale să le edifice, că-ci numai astfelu ne potemu sustiené școlile noastre confesiunale. — Se primese.

8. Referitoriu la institutu pedagogicu d'în Aradu, respective: repararea, straformarea edificiulu, imbunătățirea salariiloru profesore, comisiunea recomanda sustinerea decisiulu sinodulu de sub Nr. 107, și a se invită sinodulu d'în Caransebesiu, pre cale telegrafica, că ore invoiescesu la o preparandia comună, că-ci numai după acet'a ne amu poté demite în desbateru meritoriala a cestiunei. Totu-si, încatu despre calificățiunea tineriloru preparandiali, comisiunea opiniunéza ca pre viitoriu numai acei tineri să fia primiti în preparandia, cari voru fi absolvatu 4 clase gimnasiale, șeu 3 reale. La acestu punctu I. P. Deseanu propune următoarele adause: În preparandia să pota fi primiti și astfelu de tineru, cari n'au absolvatu 4 clase gim. șeu 3 reale, dacă înainte de primire voru poté depune esamenu d'în științele pregatitorie cu succesu bunu. — Se primese opininea comisiunei, cu adausulu propusu de Ioanu Popoviciu Deseanu.

9. La întrebarea senatelor scolare, că ore invetiatorii noștri să participe la cursulu pedagogicu suplenitoriu de 6 septemâni, ce se arangéza d'în partea inspectoriloru guverniali: comisiunea a aflatu de bine că neci decâtu, de ora-ce atare participare stă în contrarietate cu autonomi'a noastră; dar' totu-si fiindu că guvernulu a destinat ore-si care suma pentru deschiderea acelu cursu și pentru remunerățiunea invetiatoriloru participatori, fără deschilnire de confesiune și nationalitate, pre langa acet'e recerțatu capulu Diecesei noastre de a-i rocomendă barbati apti și eminenti d'într' invetiatorii noștri confesiunali, cari, pre langa o remunerățiune cuvintioșă, aru avé voia să țiena prelegeri în limb'a romana; și astfelu intențiunea guvernului se constatéza de forte salutaria și avantajioșă promoverei culturai poporului prin invetiatorii bine calificati: comisiunea opiniunéza: Ca sinodulu să binevoiesca a face o representațiune către ministeriulu instrucțiunei publice, în care să-lu rîge, că chiaru în interesulu promoverei culturai și spre inlesnirea realizării scopulu prefriptu, să binevoiesca a administră capulu Diecesei noastre ca elu să fia în stare a deschide insu-si acelu cursu suplenitoriu.

La acestu punctu deputatulu I. P. Deseanu propune a se anesă la opiniunea comisiunei urmatoriulu adausu: Dacă guvernulu va acordă acet'e ajutôrie cerute, atunci cursulu pedagogicu se va țiené în Aradu pentru intrég'a eparcia, er' la diu contra în Aradu și Oradea-Mare, fiindu de a se aretă în reprezentarea către guvernulu și numerulu întregu alu invetiatoriloru, atătu calificati cătu și necalificati d'în districtele ambelor constistorie. — S'a primitu propunerea comisiunei cu adausulu facutu de Ioane P. Deseanu.

10. Încatu pentru diferitele recușite: mape, globuri și tabele ce s'ar' împarti d'în partea guvernului școliloru noastre confesiunale în limb'a magiara, senatele scolastice să si țiena de detorința, ca la casuri obveniente să recerco guvernulu țierei, ca acele instrumente să ni-le procure în limb'a romana, și să le tramita Epplulu diecesanu spre distribuie.

La acestu punctu deputatul Iosifu Popoviciu propune a se mai adauge cătra opiniunea comisiei urmatoriulu adausu: Totu odata senatele scolare a ambeloru consistorie se indruma: a impune inspectoriloru, si prin acesti-a toturorur invetiatoriloru, că se nu primésca si se nu folosésca alte cărți si instruminte de invetiamentu decâtu numai cele prescise d'in partea autorității scolare gr. or. — Propunerea comisiei se primesece cu adausulu facutu de Iosifu Popoviciu.

11. Ce se atinge de corespondinti'a inspectoriloru guvernamentali de a dreptulu cu invetiatorii nostri confesiunali, Ven. sinodu se binevoiesca a recerca ministeriulu instructiunei publice, ca pre viitoriu se-si indrume organele sale scolare a se adresă consistorieloru nōstre, si aceste prin inspectorii scolari cercuali cătra invetiatori; ér' invetiatorii se fia indrumati prin respectivele consistorie a nu primi ordinațiuni numai dela jurisdicțiunea nōstra besericésca si scolaria. — Se primesece.

12. In privinti'a cărtiloru scolare, comisiunea, cu respectu si la propunerea inspectoriloru scolari, opiniunea; ca sinodulu se alege o comisiune anchetaria, carea se censure si compuna cărțile scolare, se se ingrigésca pentru procurarea si impartirea loru cătu mai acomodata pre la scōlele nostre confesiunale, ér' incātu despre organizarea invetiamentulu, se se puna in lucrare opulu congresulu natiunali d'in anulu trecut, si se se execute incātu este executabilu. In fine, comisiunea censurandu regulamentul pentru administratiunea invetiamentulu in districtulu consistoriulu oradanu, si aflandu-lu conformu regulamentulu adoptatu de congresu — recomanda sinodulu a-lu aprobă, insarcinandu-lu pre viitoriu cu altu regulamentu pentru portarea invetiatoriloru in si afara de scola. — Se primesece.

Convingundu-se comisiunea d'in raportulu senatulu scolaru alu Oradii, că universitatea comitatulu Bihoru a refusat introducere salarioru invetiatoresci, in preliminarulu speselor comunale: comisiunea e de parerea, ca consistoriulu oradanu se petitiuneze la guvern si se-lu roge, ca se indrume pre respectiv'a universitate comitatensa a-si implini detorinti'a basata pre usu si sustienuta si de lege.

La acestu punctu I. P. Desseanu propune ca reprezentatiunea cătra guvern se se faca prin sinodu, ér' nu prin consistoriu. Ér' deputatul Georgiu Pop'a propune a se adauge la acestu punctu urmatoriulu adausu: Considerandu, că in districtulu Oradii un'a d'intre pedeele principale este slab'a stare a invetiatoriloru; considerandu, că salariile cele mice invetiatoresci sunt forte precare si se incaséza forte neregulat, incātu unu midilocu atātu de precariu nu pote dá garantia destula despre progresu; considerandu, că comunele fara intevenirea guvernulu, de reulu lipseloru in man'a buniei-vointie nu voru poté satisfice cerintieloru, propunu: ca onoratul sinodu se bine-voiesca a otari, ca in casulu candu ministeriulu ar' refusat introducere speselor invetiamentulu in bugetulu comunalu, P. S. Sa dnulu presedinte sinodulu se se adreseze pre bas'a statutulu organicu cătra toti romanii si cătra toti ortodosii pentru contribuii, ca se se infiintéze unu fondu scolaru in cerculu Oradii, carele se sncurga dupa modalitățile ce se voru otari mai tardu regulatu lipseloru invetiatoriloru. — Se primesece propunerea comis. cu propunerea facuta de deputatul I. P. Desseanu, ér' adausulu facutu de G. Pop'a se primesece cu acea modificare, ca fondulu infiintandu se fia pentru intrég'a Eparcia aradana.

Fiindu degi primita in principiu de sinodulu trecut infintiarea unei scole mari romane confesiunale eparchiale, comis. censoratoria luandu la desbatere proiectulu presidialu referitoriu la acestu institutu si aflandu-lu de forte salutaru, dar' involvandu acelu-a mai multe chestiuni cari cadu afara de competinti'a acestei comisiuni: opiniunea comisiei este a insarcina senatulu scolaru aradanu cu realizarea acelei-a, ér' incātu despre ecuitarea fondulu, comisiunea e de parerea de a se transpune comis. financiarie spre opiniunare. — Se primesece.

Cu referinti'a la comisarii consistoriali, cari in sensulu stat. org. aru avé de a visită scolele d'in timpu in timpu, comis. opiniunea că, de-ora-ce dieces'a nostra nu dispune inca de fonduri, senatele scolare se se ingrigésca ca acesti comisari se-si faca acéta detorinti'a onorifica gratuitu, totu astu-feliu opiniunea si despre inspectorii scolari, cu aceea deosebire, că li se sustiene dreptulu de a fi reboificati candu dieces'a va dispune de fondu. La acestu punctu I. P. Desseanu propune a se adauge: ér' comunele besericesci voru fi detorie a dá gratuitu carausitur'a comisariulu si inspectoriloru scolari. — Se primesece.

Presedintele presentéza recursulu comitetulu parochialu d'in Chiseteu in cauza indeplinirei parochiei a dou'a.

Se transpune comisiei petitiunarie, indrumandu-se ca in sedinti'a prosima se faca raportu.

Sigis. Borlea, referinte comisiunei organizatorice, referéza că, luandu la desbatere propunerea facuta de deputatul Mihail Besanu, comisiunea, delaturandu propunerea lui M. Besanu, recomanda sinodulu a decide: 1. Sinodulu eparchialu constata necesitatea de a se elaboră cătu mai curundu unu operatu pentru instructiunea interna a oficiulu

preotiescu si forurilor besericesci, incependu dela consistoriu pāna la parocia. 2. Consistoriulu aradanu, in contielegere cu celu oradanu, este insarcinatu a face unu astfelu de elaboratu pentru preotfime si forurile besericesci a intregi diecese, si a-lu pune in lucrare numai decâtu, séu celu multu pāna la 1. ianuaru 1872. — Propunerea comisiei se primesece.

Dupa deliberarea unoru petitiuni, se pune la ordinea dfilei propunerea deputatulu Ioanu Moldovanu, la care deputatul M. Romanulu propune urmatoriulu adausu: In casu candu nu ar' fi concurenti cu calificatiune receruta, postulu protopresviteralu remane sub administrare provisoria. Administratorulu se denumesc de autoritatea diecesana. La decurgere de unu anu dela primul concursu, daca va cere comitetulu protopresviteralu, se pune la cale alegere noua in modulu de mai iaainte. — Deputatul I. P. Desseanu face contra-motiune: pentru calificatiunea protopresviteriloru se pretinde, afara de calificatiunile ulterioare, celu putienu 8 clase gimnasiale, dela care regula se face exceptiune numai pentru acei preoti parochiali bine meritati pre tere-nulu besericescu, cari in viet'a practica besericésca au datu dovedi faptice despre aptitudinea loru deosebita pentru oficiulu protopresviteralu.

Presedintele puneidu la cale votarea prin sculare, — adausulu facutu de M. Romanulu cade; de asemenea cade si motiunea deputatulu I. P. Desseanu, si se primesece propunerea deputatulu Ioane Moldovanu. (Speranti'a.)

Sedinti'a se inchiaia la 3 ore a. m.

VARIETATI.

* (Reminiscentie despre Napoleonu I.) In maiu a. c. s'au implinitu cincideci de ani de la moartea marelui Napoleonu pre insula St. Elen'a. Nu este neinteressantu a urmari in diurnalistic'a de pre acelu tempu impressiunea, ce vestea despre acestu importantu evenimentu o a produsu a supr'a Europei, precum si intervalele de tempu, in cari scirea a ajunsu pre la diferitele curti europene. Napoleonu I. a moritu in 5 maiu, la 6 ore si 10 minute ser'a. Raporturile oficiale s'au tramisu in diu'a urmatoria prin oficiulu de infanteria, care in diu'a de 5 maiu a fostu in serviciulu lui Napoleonu. Nai'a, care aduceă acéta scire, a sositu in Londonu in 4 iuliu, demaneti'a. In Vien'a a ajunsu scirea abié in 13 iuliu, ceea ce se vede d'in una corespondintia d'in Vien'a, ddo 14 iuliu, 1821, cătra diariulu „Allg. Ztg.“, in carea se dice: „Ieri s'a latitu aici in publicu vestea despre moartea lui Napoleonu. Acéta veste a sositu mai antaiu prin una stafeta d'in Parisu cătra banchieriulu judanu de aici, Rothschild.“ Ya se dice, a trebuitu unu tempu de doué lune si mai bine, pentru-că scirea despre moartea lui Napoleonu I se ajungu la Vien'a, unde traia inca uniculu fiu alu marelui imperatu, ducele de Reichstadt.

* (Conferinti'a Deákistiloru.) Afacerea organizatiunii tribunaleloru a luat, in conferinti'a de la 5 maiu a partitei lui Deák, una versiune cu totul noua si neacceptata. Mai iaainte de tote ministrulu de justitia ceti la § 1. alu elaboratulu comisiunii de 25. urmatoriulu adausu: „D'intre tribunalele de prim'a instantia si judetiele cercuale stabilite aici, ministeriulu este de-o-camdata obligatu a infintiă numai 102 tribunale de prim'a instantia si 360 de judetie cercuale, a caroru alegere se va face prin ministeriu; celelalte tribunale si judetie se voru infintiă numai atunci si numai in mesur'a receruta de sfer'a afaceriloru. Teritoriulu acelor tribunale si judetie cercuale, a caroru infintiare de-o-cam-data s'ar amenă, ministeriulu lu va impart, dupa ascultarea municipieloru respective, séu a comuneloru interessate, la unulu séu altu tribunalu resp. judetiulu d'in apropiare.“ — Partit'a stanga, incunoscintiata despre acéta schimbare, dechiară că este neacceptabile. In urm'a acést'a s'a facutu propunerea, că § 1., care enumera resiedintiele, se se sterga simplu si se se deé ministeriulu plenipotintia de a infintiă numai 102 tribunale de prim'a instantia si 360 de judetie cercuale, si totu-odata se i-se lasé mana libera in privinti'a alegerii locurilor de resiedintia. Deák se dechiară pentru propunere, la casu candu majoritatea ar' fi asecurata; ér' daca nu, partit'a se primesece elaboratulu comisiunii de 25. spre desbatere speciale, si camer'a se-si continue sedintiele si in lun'a lui iuniu, pāna candu se va deliberă acéta afacere. Atātu propunerea acést'a, cătu si proiectulu ministrulu de finantie, relativu la categoriile de salarie pentru judecatorii de prim'a instantia, s'au primitu cu unanimitate.

* (Anunciu.) A esitu de sub tipariu si se afla de vendiare la tote librariile d'in Bucuresci „Analele Societății Academice Romane“; tomulu I. 4 lei noui; tomulu II. 2 lei noui; tomulu III. 2 lei noui. — Depositulu este la d. Demetriu Iarcu, strad'a Pensionatu, nr. 12, in Bucuresci. — Dictionariulu Romanu si Glossariulu inca s'au pusu sub tipariu.

Sciri electrice.

Berolinu, 5. maiu. Dupa scirile d'in St. Denis unu parlamentariu nemticescu provocă pre comandantele fortulu Vincennes a reduce garnison'a;

neurmandu inse reducerea, se ivira truppe nemtici in fortu, confiscara munitiunea si alungu gardele nationale la Parisu; dupa acea veni parlamentariu francezu pentru a cere desluciri acéta privintia. — In Parisu se facu pregături enorme pentru una lupta de baricadu.

Berolinu, 5. maiu. Inainte de pleca lui Bismarck la Frankfurt, in palatiulu imperu s'a tienutu una consultare, privitoria la statutu toturorur detaiurilor inchiarii pacii; la consultu au participatu principele de corona, Bismarck, Moltke, Podbieki si Treskow.

Parisu, 5. maiu. Lig'a republicana eadela Thiers si communa unu armatiu de 20 dfile. — Raportulu financiaru alu communei specifica erogatiunile communei pāna la 30. aprilu 25 milioane si perceptiunile la 26 milioane; raportulu constata necesitatea unei operatiuni de creditu pre calea unui imprumutu garantatu.

Frankfurt, 6. maiu. Bismarck, Far si Pouyen-Quertier sosira a séra aici.

Berolinu, 6. maiu. Cu ocaziun a negociariloru franceze-prusesci d'in Frankfurt se trată si chestiunea, ca Prussia se conceda sporu truppeloru franceze.

Frankfurt, 6. maiu. Conferinti'a asta-di ce se va tiené aici se considera de fo critica, si va conduce séu la inchiaierea definitivă a pacii, séu la rumperea totala a negociatiuniloru. Cercuile bine-informate credu in alternativ'a d'antaiu si in probabilitatea stipulatiuniloru ulterioare, cari, pre langa ajutoriulu indirect d'in partea Germaniei, voru inlesni guvernulu de Versalia restituierea ordinei.

Versalia, 6. maiu. Canonad'a e violenta lupt'a decurge in diferite puncte. — Prussi opresc transporturile de victualie destinate pentru cetatea Parisu, si refusa d'a dá communci desluciri cerute.

Parisu, 6. maiu. Truppele de Versalia au postatu cum'a in giurulu Parisulu 138 baterie. Comitulu centralu esecuta recerutaru in masse cu rigore.

Constantinopole, 6. maiu. Preutmea romana are pucina sperantia, de a poté inpedecă vinderea proiectata a bunurilor monastieriloru; protestulu, adessatu cătra innalt'a porta acéta privintia, s'a transmisu agintelui romanu d'in Constantinopolea, fara nice una observatiune.

Vien'a, 8. maiu. Clubulu centrulu dreptu a nume tirolenii, slovenii, bucovinenii, etc., au emis, a votă contra transpunerii resolutiunii galiciane la comisiunea pentru institutiune. — Se dice, că propunerea lui Petrino, ca concessiune ce se voru accordă Galiciei se se estinda si a supr' toturorur celoru-a-lalte tiere, se va presintă nou. D'in contra se aude, că guvernulu voiesc se retraga mane, inainte de inceperu desbateloru, proiectulu de lege privitoriu la infintiav'a legislatiune a dieteloru provinciale.

Versalia, 8. maiu. Una proclamatiune guvernulu de Versalia cătra parisiani, afisata astadi, constata terorismulu communei parisiane, prognostica unu atacu nou d'in partea nemtiloru, daca nu se va suprimă revolutiunea; mai departe proclamatiunea promite a crutiă viet'a toturorur aceloru-a cari voru depune armele, si a ajută pe lucratori lipsiti. — Proclamatiunea face apoi cunoscutu ataculu ce va urmă contra zonei, dar promite a nu bombardă Parisulu, ci a asaltă numai una porta, si a restringe devastările numai supra unu punctu atacatu; guvernulu scie, că parisiani se voru alatură cătra soldati, indata ca acesti-a voru fi trecut preste zona, si in fine pentru a se evitá nenorocirile, provoca pre numerosii partisani ai guvernulu a deschide portulu pentru ca estu modu se faca superfluu ataculu.

Responsuri. Dlu G. I. in Scribesci. De candu te sahastritu devenindu „Eremitulu d'in Codri“ de atunci, se pare, că ti-ai uitatu trecutulu, s'au ti-l-a-i schimbatu. Ratacindu prin codri, feresce-te de dieulu Panu, că se nu réimprospete infruntarea ce facuse in vechime omulu, pentru duplicea suflare, si calda si rece.

Dlu I. I. in Iodu. Ajunge una maciua la unu caru de olle. Opiniunea publica, ce i-au succesu a o seduce pāna la unu felu de cultu (bine că falsu) se va lumină de signu Pacientia!

Dlu G. B. in Hunedeora. Traductiunea se pote procuru. Nu intielegemu temerile Dtale, de ora-ce nu cunoscem neci una lege prin care s'ar opru traductiunea cestiunatu, d'in contra fiindu spre usulu oficialiloru, se pote cá insu guvernulu se procure traduct. precum face cu cărțile didactice, d'in cari trage mai multu cascigu materialu decâtu poporulu folosu spirituale, fora că se-si iee ostenele d'a cere celu pucinu parerea vre unui barbatu competentu supra traductiuniloru, etc.

Propriet., edit. si red. respundiet.: ALES. ROMANU